

**ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΥΜ
ΣΧΟΛΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΥΜ ΤΟΥ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ**

**Κλινική Εκπαίδευση Λακανικού Πεδίου
2021-2022**

Τι είναι η ψυχαναλυτική κλινική;

Αθήνα 2021

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

Η Κ.Ε.Λ.Π ιδρύθηκε στην Αθήνα το 2007 και συνδέεται με τη Διεθνή των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου και τη Σχολή της. Το 1998 δημιουργήθηκαν τα πρώτα Κλινικά Κολλέγια σε διάφορες χώρες στα πλαίσια της Διεθνούς των Φόρουμ. Με τη διδασκαλία τους στοχεύουν στη μετάδοση της ψυχαναλυτικής θεωρίας και πρακτικής, προσανατολισμένης από το έργο του Σίγκμουντ Φρόυντ, του ανθρώπου που ανακάλυψε το ασυνείδητο και έθεσε τις πρώτες θεωρητικές βάσεις της ψυχανάλυσης, και του Ζακ Λακάν, ο οποίος με την επιστροφή του στα κείμενα του Φρόυντ προχωρά σε νέες επεξεργασίες ως προς το ασυνείδητο, τη γλώσσα και την επιθυμία, τη δομή του υποκειμένου και τη σχέση του με το συμβολικό, το φαντασιακό και το πραγματικό.

Οι επιστημικές βάσεις των κλινικών εκπαιδεύσεων έχουν την απαρχή τους στην ίδρυση από τον Ζακ Λακάν του Κλινικού Τμήματος στο Paris VIII το 1976, με στόχο «να υποδείξει μία κατεύθυνση σε όσους αφιερώνονται στην ψυχαναλυτική κλινική», «πιέζοντας τον αναλυτή να δηλώσει τους λόγους του», να θέσει και να επεξεργαστεί τα ερωτήματά του. Οι συμμετέχοντες στην κλινική εκπαίδευση καλούνται και εκείνοι να επεξεργαστούν τα ερωτήματά τους και έχουν δυνατότητα να παράξουν εργασία η οποία θα ληφθεί υπόψη.

Απευθύνεται σε εκείνους που επιθυμούν να μελετήσουν και να εμβαθύνουν στη σχέση τους με την ψυχαναλυτική κλινική, με αναφορά μια ψυχαναλυτική θεωρία και πρακτική που λαμβάνει υπόψη της την κλινική του υποκειμένου.

Η κλινική εκπαίδευση περιλαμβάνει:

- παρουσιάσεις ασθενών

- σεμινάρια

- παρουσιάσεις περιστατικών από τους συμμετέχοντες

- μελέτη κειμένων του Φρόυντ και του Λακάν

- ημερίδες ψυχαναλυτικής κλινικής, με προσκεκλημένους διδάσκοντες των Κλινικών Κολλεγίων της Γαλλίας.

Ανά έτος, επιλέγεται μια θεματική σε αναφορά με το θέμα των Κλινικών Κολλεγίων της Γαλλίας. Για τη χρονιά 2021-2022, το θέμα είναι: **Τι είναι η ψυχαναλυτική κλινική;**

ΗΜΕΡΙΔΕΣ

16 Οκτωβρίου 2021

Ημερίδα έναρξης

06-07 Μαΐου 2022

με τον **Μισέλ Μπουσερού**, ψυχαναλυτή, μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των
Φόρουμ του Λακανικού πεδίου, διδάσκοντα στο Κολλέγιο ψυχαναλυτικής
κλινικής της Νοτιοδυτικής Γαλλίας

25 Ιουνίου 2022

Ημερίδα λήξης

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τι είναι η ψυχαναλυτική κλινική;

Τι είναι η ψυχαναλυτική κλινική;¹

«Αυτή έχει μια βάση», «είναι αυτό που λέει κανείς σε μια ανάλυση»². Ο ελεύθερος συνειρμός, μοναδικός κανόνας της ίδιας της αναλυτικής διαδικασίας οδηγεί τον αναλύοντα μέσα στην μεταβίβαση, στο *fort da* που κατασκευάζεται στο ρυθμό των επαναλήψεων και διαφορετικών γύρων των συνεδριών του, σε μια απρόσμενη συνάντηση ως προς την σχέση του με την γλώσσα και το όριο που συναντά σ' αυτήν. Όπως στο όνειρο, αυτή εκπλήσσει... προκαλώντας μια σαστιμάρα... γέλιο.

Ο Φρόιντ ήδη το 1890 θα πει, «οι λέξεις είναι το κατεξοχήν μέσον, το κύριο εργαλείο με το οποίο αντιμετωπίζουμε τις ψυχικές και σωματικές διαταραχές»³. Το ασυνείδητο εκδηλώνεται μέσα από τα μορφώματα του ασυνείδητου, όπως το υλικό του ονείρου που εκδηλώνει μ' έναν λανθάνον τρόπο, το αινιγματικό του ασυνείδητου, ο ομφαλός του ονείρου... που αφήνει τα ίχνη του στο σώμα του ομιλούντος, τη στιγμή που ξυπνά! Το όνειρο υποδεικνύει τη διαφορά εκεί που κάτι παύει να συνδέεται με το νόημα στο ασυνείδητο και σημαίνει ως προς το κάτι που λείπει, τον τρόπο που υπάρχει εκεί μια άρνηση.

Ο Λακάν μιλά για την πράξη του αναλυτή και την δέσμευση του όσον αφορά την επίπτωση του σημαίνοντος⁴ στο ίδιο το υποκείμενο ήδη από την εκκίνηση μιας ανάλυσης. Δέσμευση που διαπερνά την κυμαινόμενη προσοχή στην ακρόαση του μέσα στην μεταβίβαση, σημαίνοντας με την πράξη του εξ αρχής όποια ένδειξη επέλθει από τον ελεύθερο συνειρμό από μια μη – γνώση που είναι ήδη εκεί σε λήθη.

Να ασκούμε την κλινική [cliniquer]⁵ στην ψυχανάλυση παραπέμπει στην κλινική που ασκεί ο γιατρός όταν ακροάζεται το σώμα του ασθενούς δίπλα στην κλίνη, σε θέση ξαπλωτή, ιδιαίτερη για κάθε ομιλόν, όπως στον έρωτα, στην οποία, όταν βρίσκεται, εκστομίζει μεγάλες δηλώσεις και ένα λέγειν που «σημαίνει στο πραγματικό».

Το ίδιο το ερωτηματικό [:] τι είναι η ψυχαναλυτική κλινική; έχει τον λόγο του εδώ, όσον αφορά τον τόπο απεύθυνσης του στους αναλυτές και μαθητές του, που θα συμμετάσχουν στο Κλινικό Τμήμα, για πρώτη φορά. Το τοποθετεί ως μια διάταξη ως προς την διδασχή στην οποία οι αναλυτές οφείλουν να έχουν ένα λέγειν που θέτει σε διερώτηση τους ίδιους ως προς την αναλυτική κλινική και το ασυνείδητο: κατά πόσον

¹ Είναι η πρώτη φράση που εκφέρει ο Ζακ Λακάν το 1976 στην «Ouverture à la section clinique» στην Vincennes. Ερώτημα που γίνεται η θεματική στην φετινή χρονιά 2021 -2022 των κλινικών κολεγίων και εκπαιδεύσεων της Σχολής των Φόρουμ του Λακανικού πεδίου. Ήδη το 1998, χρονιά της ίδρυσής τους, οι κύριες αρχές των ερωτημάτων που έθεσε σ' αυτήν την ομιλία τοποθετήθηκαν στο επίκεντρο της έρευνας των αναλυτών όσον αφορά την ίδια τους την αναλυτική κλινική.

² Idem

³ Sigmund Freud, « Traitement psychique » στο *Résultats, idées, problèmes I*, PUF, Παρίσι, 2007

⁴ Jacques Lacan, *Le séminaire, livre XV, L'acte psychanalytique* (1967-1968), ανέκδοτο, βλ. valas.fr

⁵ Jacques Lacan, « Ouverture à la section clinique » στο *Ornicar ?*, no 9, 1977.

γνωρίζουν πώς διέρχονται στον καθένα και μέσω ποίας οδού τα λόγια, τα πρώτα ακούσματα που έχει για να φτιάξει ο καθένας το δικό του ασυνείδητο;

Δεν υπάρχουν μόνο οι διαφορετικοί τύποι συμπτώματος σε κάθε δομή... Από τη στιγμή που εμφανίστηκε ο αναλυτικός λόγος, υπάρχει μόνο η ανάλυση του ιδιαίτερου... τα υποκείμενα ενός τύπου επομένως είναι χωρίς χρησιμότητα για τα άλλα του ιδίου τύπου¹.

Το ερώτημα επικαιροποιείται σήμερα, με ποιόν τρόπο μπορούμε να μιλήσουμε για τις θεραπευτικές αρετές της ψυχανάλυσης, η οποία είναι μια θεραπευτική διαφορετική από τις άλλες; Πως σ' αυτήν την κλινική του πραγματικού ως το αδύνατον να υποφέρει κανείς, επενεργεί η επιθυμία του αναλυτή ως αυτή που στοχεύει στην διάκριση της «απόλυτης διαφοράς;»

Πως η ίδια η κλινική του βορρόμειου κόμβου δίνει την δυνατότητα στον αναλυτή να διεργασθεί το διαφορετικό του κάθε ένα, μέσα στην μεταβίβαση, και κατά πόσον η πολλαπλότητα των αναγνώσεων που περνούν από τα τρία πεδία εκείνο του πραγματικού, του φαντασιακού και του συμβολικού δίνει μια προοπτική να φανερωθεί κάτι καινούργιο ώστε το «αυτό μιλάει» να περάσει σε μια νέα γραφή των λέξεων και σιωπηρών σημαινόντων, αδιαφανούς απόλαυσης που τις συνόδευε;

Τέλος πως μπορούμε να σκεφτούμε στην σημερινή εποχή το γεγονός ότι η ψυχανάλυση και ο λόγος της επιστήμης επενεργούν πάνω στον κοινωνικό ιστό σ' ένα κοινό πεδίο, εκείνο των διαφορών. Ο λόγος της επιστήμης τις χειρίζεται μέσα από τις κατηγοριοποιήσεις και τους αριθμούς, τα πρωτόκολλα αντιμετώπισης.

Πως επομένως ο ψυχαναλυτικός λόγος μπορεί να συμβάλλει μέσα από την δική του συλλογιστική και παραγωγή, τι φτιάχνει την διαφορά μέσα από το πέρασμα από την ομιλία και τα λόγια, λαμβάνοντας υπόψη το ίδιο το ψηφίο και την κωδικοποίησή του; Να συμβάλλει σ' αυτό που δίνει ανάσα, τόσο μέσα από την ίδια την ατομική αναλυτική αγωγή όσο και μέσα από τον διάλογο και την συνάντηση της ψυχανάλυσης με τους άλλους λόγους στον κοινωνικό δεσμό.

Μαργαρίτα Νικολαΐδου
Σεπτέμβριος 2021

¹ Jacques Lacan, «Introduction à l'édition allemande d'un premier volume des Ecrits» στο *Autres Ecrits*, Seuil, Παρίσι, 2001.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΛΙΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ 2021-2022

Παρουσίαση ασθενούς

από την ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ

Από την εποχή του Charcot η παραδοσιακή πρακτική της παρουσίασης ασθενούς είχε ως στόχο να επιβεβαιώσει τη γνώση που ήδη προέκυπτε από τη μελέτη της θεωρίας. Όμως ο Λακάν συνδέει αυτή την πρακτική με την αναλυτική κλινική: ακούει την εκφορά του ασθενούς από τη θέση του αναλυτή. Εγκαθιδρύει έτσι ένα κλινικό εργαλείο προσανατολισμένο από την ψυχανάλυση και προσδιορίζει τη δομή τριών όρων: του αναλυτή, του ασθενούς μέσα από την υποκειμενική του θέση και του ακροατηρίου της κλινικής, που το ονομάζει «ο τρίτος» ως εκείνος που είναι σε θέση να ακούσει τον ασθενή.

Μετά τη συνέντευξη με τον ασθενή, λαμβάνει χώρα η συζήτηση και η επεξεργασία της περίπτωσης, όπου το ακροατήριο συμμετέχει ως μέρος της εμπειρίας στο σχολιασμό της ίδιας της συνέντευξης, εμβαθύνοντας σε ερωτήματα ως προς την κλινική του υποκειμένου και την αποκωδικοποίηση των συμπτωμάτων.

Σήμερα, μέσα απ' αυτή την πρακτική, μπορούμε να αποκομίσουμε ως αναλυτές μια διδακτική εμπειρία αναφορικά: με τη διαδρομή του ασθενούς, με τη διδασκαλία που συνιστά ο χρόνος κοινού συλλογισμού που ακολουθεί την παρουσίαση και με τη μοναδικότητα της κλινικής προσέγγισης που μας επιτρέπει αυτό το εργαλείο, δηλαδή τη δυνατότητα να διεργαστούμε μία γνώση.

Λόγω των συνθηκών της πανδημίας η παρουσίαση ασθενούς προς το παρόν αναστέλλεται. Εάν υπάρξει κάποια αλλαγή θα ενημερωθείτε κατά την διάρκεια της χρονιάς.

Η ερμηνεία στην ψυχανάλυση στοχεύει αυτό που δεν ερμηνεύεται από την ΙΩANNA ΒΙΣΒΙΚΗ

Ψυχαναλυτική κλινική δεν υπάρχει χωρίς ερμηνεία. Ψυχαναλυτική ερμηνεία δεν υπάρχει χωρίς μεταβίβαση. Πρόκειται για τις δυο θεμελιακές έννοιες που συγκροτούν την ίδια την ψυχαναλυτική κλινική. Με άλλα λόγια, η ερμηνεία, πάντοτε προϋποθέτουμε τη μεταβίβαση, είναι η ίδια η δυνατότητα της ανάλυσης. Τι είναι, όμως, στην ουσία της η ερμηνεία; Ποια είναι η έννοιά της, που όταν πάμε να την προσεγγίσουμε, *μαρτυρά μια αμηχανία*; Εφόσον, βεβαίως, ερμηνεία *δεν είναι οι εξηγήσεις που δίνονται στο υποκείμενο, ούτε οι απαντήσεις στο αίτημά του*¹; Αλλά ερμηνεία δεν είναι ούτε κι ένας λόγος που διαφωτίζει², ένα «εύρηκα» που έρχεται ως αποκάλυψη, που οδηγεί στην αποκρυπτογράφηση του μυστικού νοήματος του υποκειμένου. Τι ερμηνεύεται σε μια ανάλυση; Πού στοχεύει η ερμηνεία και πώς ερμηνεύει ο αναλυτής;

Ο Φρόιντ ξεκίνησε την ίδια την ψυχανάλυση από την ερμηνεία των ονείρων. Η επεξεργασία του ονείρου τού αποκάλυψε την ασυνείδητη επιθυμία του υποκειμένου, από το όνειρο της ωραίας κρεοπώλισσας³ έως τα δικά του προσωπικά όνειρα που συχνά πυκνά βρίσκει κανείς στις αναφορές του, όπως εκείνο της Ίρμα. Το όνειρο, για τον Φρόιντ, αυτή η βασιλική οδός προς το ασυνείδητο, είναι ένα ρέμπους⁴ που μπορεί να αποκρυπτογραφηθεί. Ωστόσο, ο Φρόιντ αποκρυπτογραφώντας το όνειρο έφτασε στον ομφαλό⁵ του· ένα κεντρικό σκοτεινό σημείο που είναι αδύνατον να αποκρυπτογραφηθεί, αδύνατον να ερμηνευτεί.

Ίσως, το πέρασμα στον Λακάν να γίνεται ακριβώς μέσα απ' αυτό το σημείο: το αδύνατο να αποκαλυφθεί, το αδύνατο να αποκρυπτογραφηθεί, δηλαδή το σημείο της σκοτεινής απόλαυσης, του αδιαπέραστου πραγματικού. Προς αυτό το σημείο, ο Λακάν προσανατολίζει την ερμηνεία ως ψυχαναλυτική πράξη, δηλαδή ως πράξη του αναλυτή.

Η ερμηνεία στον Λακάν δεν έχει να κάνει με ρέμπους, ή με αίνιγμα. Έχει να κάνει μάλλον με χρησμό. Γίνεται αντιληπτή μόνο εκ των υστέρων, φτάνει στο αποκορύφωμά της μέσα στο *εδώ και τώρα*⁶, εισάγει τη συγχρονία των σημαινόντων και τελικά, παράγει το νέο. Παράγει το νέο σημαίνει παράγει την έκπληξη, παράδοση σύνδεση...! Άραγε θα μπορούσαμε να πούμε ότι η λειτουργία της είναι η παραγωγή της ίδιας της έκπληξης; Ή ότι η ερμηνεία, ως ένα άλλο λογοπαίγνιο, αποσπά απ' το νόημα, πάει πέρα από το αληθές/ψευδές, «ακροάζεται» διαφορετικά και είναι αυτό ακριβώς που δημιουργεί την έκπληξη ως μια τομή που θα έχει επίπτωση ερμηνείας;

¹ Lacan Jacques, «La direction de la cure et les principes de son pouvoir», in *Écrits*, Seuil, Παρίσι, 1966, σελ.592.

² *Idem*, σελ. 592.

³ Φρόιντ Σίγκμουντ, *Η ερμηνεία των ονείρων*, Επίκουρος, Αθήνα, 2013, σελ. 146-148.

⁴ *Idem*, σελ. 251.

⁵ *Idem*, σελ. 458.

⁶ Lacan Jacques, «La direction de la cure et les principes de son pouvoir», in *Écrits*, Seuil, Παρίσι, 1966, σελ. 597.

Ήξεις, αφήξεις! Ιδού μια επιτελεστική αμφισημία με αξία ερμηνείας. Αυτός είναι ο χρησμός, ο χρειαζούμενος, ο χρειώδης, το χρέος (καθήκον)...!

Παρασκευή 19.00-20.30

Ημερομηνίες: 05 Νοεμβρίου, 03 Δεκεμβρίου, 14 Ιανουαρίου, 18 Φεβρουαρίου, 18 Μαρτίου, 15 Απριλίου, 13 Μαΐου.

Η ψυχαναλυτική κλινική υπό το πρίσμα του άγχους

από τον Νικόλα Ζορμπά

Αυτή τη χρονιά, στις αναπτύξεις μας θα επιχειρήσουμε να μελετήσουμε τον τρόπο με τον οποίο η διδασκαλία του Λακάν τοποθετεί σε προοπτική και διαμορφώνει την αναλυτική πράξη - και την κατανόησή της από εμάς - μπροστά σε ένα μείζον κλινικό φαινόμενο (affect): το άγχος. Επίσης, ποιές επιπτώσεις έχει αυτό το κλινικό φαινόμενο (affect) στην εξέλιξη της ίδιας της αναλυτικής πρακτικής.

Η ανάδυση του άγχους και οι συνακόλουθες εκδηλώσεις του εμφανίζονται καθόλη τη διάρκεια μίας ψυχαναλυτικής διαδικασίας.

Από τη μία, το άγχος ως κλινικό φαινόμενο ασκεί υπαρξιακή πίεση στο υποκείμενο και είναι καταλύτης για τη συνέχεια της θεραπείας.

Από την άλλη η εμφάνισή του από την πλευρά του αναλυτή, τού επιτρέπει να αναρωτηθεί για τη θέση του και την πράξη του.

Εντούτοις το ίδιο το άγχος δεν είναι ούτε ο κύριος στόχος μίας ψυχαναλυτικής θεραπείας, ούτε μια θεμελιώδης έννοια της ψυχαναλυτικής θεωρίας.

Το άγχος, τόσο για τον Φρόιντ όσο και για τον Λακάν είναι άμεσα συνδεδεμένο με ένα πραγματικό. Η συνθήκη του άγχους συνιστά μία στιγμή βεβαιότητας για το υποκείμενο και είναι σύμμαχος της ψυχαναλυτικής ερμηνείας.

Η εκδήλωση του αποτελεί το σινιάλο της ανάδυσης του πραγματικού και συνοδεύει τη συνθήκη του « εκτός νοήματος », από το σύμπτωμα μέχρι τη δυσφορία στον πολιτισμό.

Αν το άγχος εμφανίζεται στην ψυχαναλυτική λογοτεχνία άμεσα συνδεδεμένο με την ανάδυση του πραγματικού, αποτελεί λοιπόν ένα εξέχον πεδίο στην προσπάθειά μας να εξετάσουμε πώς διαμορφώνεται η ψυχαναλυτική κλινική μας ως κλινική του πραγματικού. Μία κλινική που δεν αρκείται να ακούει και να υποδέχεται τα λεγόμενα του υποκειμένου μέσα στη διάταξη της αναλυτικής θεραπείας. Μία κλινική που στοχεύει να κινητοποιεί και να φωτίζει τα φαινόμενα του ασυνειδήτου.

Πρόθεση μας λοιπόν να συνεξετάσουμε αυτούς τους δύο άξονες προσπαθώντας να ανακαλύψουμε τα σημεία αλληλεπίδρασή τους και αλληλοδιαμόρφωσής τους.

Οδηγός μας σε αυτήν την προσπάθεια μας θα είναι τα σχετικά ερωτήματα και οι σχετικές αναπτύξεις που πραγματοποίησε ο Λακάν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του καθώς και τα κείμενα των Φρόντ, Φερέντσι, Άμπραχαμ.

Παρασκευή 20.45-22.15

Ημερομηνίες: 05 Νοεμβρίου, 03 Δεκεμβρίου, 14 Ιανουαρίου, 18 Φεβρουαρίου, 18 Μαρτίου, 15 Απριλίου, 13 Μαΐου.

Μελέτη του λακανικού κειμένου «Ραδιοφωνία»

από την ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΚΟΥΜΑΚΗ

Το 1977, ο Λακάν ορίζει με τρόπο απέριπτο την αναλυτική κλινική: «είναι αυτό που λέγεται σε μια ψυχανάλυση»¹. Μοιάζει με καταληκτικό ορισμό την αφετηρία του οποίου βρίσκουμε στην αρχή της διδασκαλίας του όταν επικέντρωνε την έρευνα του στην ομιλία, τη λειτουργία και το πεδίο της που είναι αυτό της γλώσσας.

Όμως, η αναλυτική κλινική απέχει από το να είναι μια απλή καταγραφή των όσων λέγονται, ουσιαστικά πρόκειται για μια κατασκευή της δομής, δηλαδή του τρόπου με τον οποίο δένονται συμβολική γλώσσα και ομιλία, το εικονοφαντασιακό του σώματος και της σημασίας και το πραγματικό της απόλαυσης².

Γι' αυτό και ο Λακάν δεν σταμάτησε ποτέ την προσπάθεια του να καταγράψει με τρόπο δομικό την αναλυτική εμπειρία που πρώτος ο Φρόντ θεμελίωσε. Σ' αυτή την άοκνη διαδρομή φέρνει τους τέσσερεις λόγους, ένας εκ των οποίων είναι ο λόγος του αναλυτή.

Αυτή τη χρονιά θα συνεχίσουμε την ανάγνωση του κειμένου της Ραδιοφωνίας προσπαθώντας να επεξεργαστούμε τα ερωτήματα που θέτει η αναλυτική εμπειρία και κλινική έχοντας ως εργαλεία τους τέσσερεις λόγους που κατασκευάζει εκείνη την εποχή: τον πανεπιστημιακό, τον λόγο του κυρίου, του υστερικού και τον λόγο του αναλυτή. Πρόκειται για ερωτήματα που αντηχούν και πέρα από το αναλυτικό πλαίσιο, στο κοινωνικό και στη θέση του αναλυτή μέσα σε αυτό.

Σάββατο 11.15-12.45

Ημερομηνίες: 18 Δεκεμβρίου, 29 Ιανουαρίου, 05 Φεβρουαρίου, 12 Μαρτίου, 02 Απριλίου, 28 Μαΐου.

¹ Lacan Jacques, « Ouverture à la section clinique », *Ornicar* n° 9, 1977, p. 7.

² Soler Colette, *Des hommes, des femmes*, Collège Clinique de Paris, année 2017-2018, éditions du champ lacanien, p.11.

Η μεταβίβαση

από τους ΟΡΣΑ ΚΑΜΠΕΡΟΥ και ΠΑΝΟ ΣΕΡΕΤΗ

Ο Λακάν σημειώνει στο 11ο σεμινάριό του ότι στην ανάλυση δεν υπάρχει μόνο αυτό που ο αναλυτής θέλει να κάνει τον ασθενή του. Υπάρχει επίσης αυτό που ο αναλυτής θέλει να τον κάνει ο ασθενής του. Δεν αρκεί λοιπόν να κατευθύνει ο αναλυτής την θεραπεία αντί να κατευθύνει την συνείδηση του αναλυόμενου, οφείλει ακόμη να λαμβάνει υπόψη ότι ενσαρκώνει ένα λιβιδινικό αντικείμενο για τον αναλυόμενό του. Η ανάλυση λοιπόν λαμβάνει χώρα στην αρένα της επιθυμίας, δεν είναι απλά ένας διάλογος ή μία μαιευτική της αλήθειας. Ως εκ τούτου, η μεταβίβαση δεν είναι μία επανάληψη του παρελθόντος αλλά μία επίκαιρη σχέση.

Ο Λακάν επιλέγει στο σεμινάριο του *Η μεταβίβαση* να στηριχτεί στο πλατωνικό Συμπόσιο, στον διάλογο που πραγματεύεται «τα περί έρωτος»: τα μόνα που κατ' εξαίρεση γνώριζε ο Σωκράτης, αυτά ακριβώς που δεν μπορεί να αγνοεί ο αναλυτής. Εδώ η εκμαίευση και το αποστομωτικό επιχείρημα είναι δευτερεύοντα. Η κατάδειξη στηρίζεται στο πάθος του Αλκιβιάδη για τον ίδιο το Σωκράτη, στη σχέση του Εραστή και του Ερωμένου. Από ποια θέση ο Σωκράτης συνδέει τον έρωτα με την γνώση; Αυτό είναι το δίδαγμα για τον αναλυτή.

Κεφαλαιώδη κλινικά ζητήματα αναδεικνύονται: η κριτική της έννοιας της αντι-μεταβίβασης εφόσον η αναλυτική σχέση δεν είναι σε καμία περίπτωση συμμετρική, η διάκριση μεταξύ επιθυμίας και αιτήματος, η αναγωγή της ενόρμησης στο αίτημα, αλλά και η διάκριση της ενόρμησης από το αποκαλούμενο γενετήσιο αντικείμενο, δηλαδή αυτό που συγκροτείται από τον ευνουχισμό.

Με τον σχολιασμό μίας τριλογίας του Κλωντέλ, ο Λακάν μας δείχνει ότι υπάρχει πάντα κάτι που περισσεύει στην σημαίνουσα αλυσίδα, αυτή που δένει το υποκείμενο με την επιθυμία του Άλλου, με τον λόγο του Άλλου. Υπάρχει λοιπόν αυτό που στην τραγωδία εμφανίζεται ως απλήρωτο χρέος και που στην κλινική οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ως το αντικείμενο που κινητοποιεί την επιθυμία ως καθαρή απώλεια. Ακολουθεί η διάκριση των ιδεωδών του υποκειμένου από αυτό ακριβώς το αντικείμενο για το οποίο ο Λακάν θα μας δείξει την ριζική του ανωνυμία. Αυτού του αντικειμένου ο αναλυτής δεν υπήρξε παρά μία ενσάρκωση, ένα ένδυμα. Το σεμινάριο αυτό ακολουθεί τα ίχνη της ίδιας της αναλυτικής διαδρομής.

Σάββατο 13.00-14.30

Ημερομηνίες: 23 Οκτωβρίου, 06 (στις 11.15 η ώρα) και 20 Νοεμβρίου, 04 Δεκεμβρίου, 15 Ιανουαρίου, 19 Φεβρουαρίου, 19 Μαρτίου, 16 Απριλίου, 14 και 28 Μαΐου, 04 και 18 Ιουνίου (στις 11.15 η ώρα).

Το ομιλούν σώμα και η ψυχαναλυτική κλινική από την ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ

Στις φετινές επεξεργασίες μας, ως προς το ερώτημα « τι είναι η ψυχαναλυτική κλινική;» θα σταθούμε στην εκδήλωση του άγχους μέσα στην αναλυτική κλινική, φέροντας το ερώτημα του «χειρισμού της μεταβίβασης» ως προς αυτό και λαμβάνοντας υπόψη τον χρόνο, και την λογική του διάσταση που έχει μέσα σε μια λακανική ψυχανάλυση. Από την αρχή, το ξετύλιγμά της, έως και τα διάφορα τέλη της. Το άγχος « σήμα κινδύνου» για τον Φρόιντ στον ψυχισμό του υποκειμένου, γίνεται από τον Λακάν «ένα συναίσθημα χωρίς αντικείμενο» που όμως *σημαίνει*, στην κλινική του ομιλούντος σώματος, ιδιαίτερους λιβιδινιακούς δεσμούς για το κάθε ένα. Αυτοί συνδέονται με τα ενορμητικά αντικείμενα στην ίδια την κατασκευή της φαντασίωσης μέσα στην ανάλυση, μα η ίδια η εμπειρία φέρει την πρωτοτυπία της ως ιδιαίτερη για κάθε ομιλόν, ότι περνά, υφαίνεται και υφαίνεται μέσα από την ομιλία του αναλύοντα και την ροή της και την ακρόαση του αναλυτή, το *μεταξύ* που φτιάχνει μια νέα τοπολογία της ομιλίας. «... *ώστε να μπορέσει να πει κανείς, αυτό το οποίο παραμένει¹ σε λήθη πίσω από αυτό που λέγεται σ' αυτό που ακούγεται...*»

Από την εποχή του Φρόιντ και του υστερικού υποκειμένου που συνάντησε τότε, πώς εκ νέου σήμερα συναντούμε τον υστερικό λόγο στην παραγωγή του και τους άλλους λόγους; Τι καινούργιο δύναται να επιφέρει το πέρασμα από τον αναλυτικό λόγο, τόσο στο ατομικό όσο και στο συλλογικό;

Σάββατο 14.45-16.15

Ημερομηνίες: 20 Νοεμβρίου, 15 Ιανουαρίου, 19 Φεβρουαρίου, 19 Μαρτίου, 16 Απριλίου, 14 Μαΐου, 04 Ιουνίου.

Εργαστήριο κλινικής μελέτης: Τεχνική της ανάλυσης και κλινική του υποκειμένου.

Στόχος του εργαστηρίου είναι να προσφέρει στους συμμετέχοντες έναν τόπο όπου θα μπορούν να εκθέτουν την πρακτική τους και τα ερωτήματά τους γύρω από αυτήν, να συνδέσει την θεωρία με την αναλυτική πρακτική και να λειτουργήσει ως πεδίο ενός από κοινού αναστοχασμού των κλινικών περιπτώσεων.

Μπορούν να συμμετέχουν οι εκπαιδευόμενοι και τα μέλη του ΦΨΛΠΑ. Το εργαστήριο οργανώνεται από τους διδάσκοντες της ΚΕΛΠ.

¹ Jacques Lacan, Etourdit, 1973 στο Autres Ecrits, p. 449.

Σάββατο 09.30-11.00

Ημερομηνίες: 06 Νοεμβρίου, 18 Δεκεμβρίου, 29 Ιανουαρίου, 05 Φεβρουαρίου, 12 Μαρτίου, 2 Απριλίου, 18 Ιουνίου.

Τα σεμινάρια θα γίνονται μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας ZOOM

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

SIGMUND FREUD

- Η ερμηνεία των ονείρων, Επίκουρος, Αθήνα, 2013.
- Η δυσφορία στον πολιτισμό, Πλέθρον, Αθήνα, 2013.
- Η ψυχολογία των μαζών και η ανάλυση του εγώ, Επίκουρος, Αθήνα, 1994.
- Για τη δυναμική της μεταβίβασης, Παρατηρήσεις για τον έρωτα μεταβίβασης, Πλέθρον, Αθήνα, 2010.
- Η τεχνική της ψυχανάλυσης, Επίκουρος, Αθήνα, 1985.
- Πέραν από την αρχή της ευχαρίστησης, Πλέθρον, Αθήνα, 2014.
- Αναστολή σύμπτωμα και άγχος, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2018.

JACQUES LACAN

ECRITS, Seuil, Παρίσι, 1966:

- «Le temps logique et l'assertion de certitude anticipée».
- «La direction de la cure et les principes de son pouvoir».
- «Variantes de la cure type».

AUTRES ECRITS, Seuil, Παρίσι, 2001:

- «Radiophonie»
- «L'Étourdit»
- «Préface à l'édition anglaise du Séminaire XI».
- «L'Acte psychanalytique».
- «Introduction à l'édition allemande d'un premier volume des Ecrits».
- «La psychanalyse. Raison d'un échec» (μεταφρασμένο στα ελληνικά από την Μ. Νικολαΐδου).

LE SEMINAIRE:

- Livre VI, Le désir et son interprétation, (1958-1959), Seuil, Παρίσι, 2013.
- Livre VII, L'Éthique de la psychanalyse (1959-1960), Seuil, Παρίσι, 1986, σ. 55-86.
- Livre VIII, Le transfert (1960-1961), Seuil, Παρίσι, 1991. Στα ελληνικά Η μεταβίβαση, Εκκρεμές, Αθήνα, 2020.
- Livre X, L'Angoisse (1962-1963), Seuil, Παρίσι, 2004, σ. 185-198.
- Livre XI, Les Quatre Concepts fondamentaux de la psychanalyse (1964), Seuil, Παρίσι, 1973. Στα ελληνικά, Σεμινάριο XI, Οι τέσσερις θεμελιώδεις έννοιες της ψυχανάλυσης, Ράππας, Αθήνα, 1973.
- Livre XIV, La logique du fantasme (1966-1967), ανέκδοτο, βλ. valas.fr.
- Livre XV, L'acte psychanalytique (1967-1968), ανέκδοτο, βλ. valas.fr.
- Livre XVII, L'envers de la psychanalyse (1969-1970), Seuil, Παρίσι, 1991. Στα ελληνικά, Το αντίστροφο της ψυχανάλυσης, Ψυχογιός, Αθήνα 2014.

- Livre XXII, R.S.I (1974-1975), ανέκδοτο, βλ. valas.fr.

ΑΛΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ:

- « Ouverture à la section clinique », *Ornicar* n° 9, 1977 (μεταφρασμένο στα ελληνικά από την Μ. Νικολαΐδου).

- *Je parle aux murs*, Seuil, Paris, 2011. Στα ελληνικά, *Μιλάω στους τοίχους*, Εκκρεμές, Αθήνα, 2015.

Άλλες αναφορές:

ABRAHAM Karl, *Œuvres complètes II*, 1915-1925, Payot, Παρίσι, 1989:

-« Prodigalité et Crise d'Angoisse » (1917)

- « Contribution à la psychanalyse des névroses de guerre » (1918)

- « Esquisse d'une histoire de développement de la libido fondée sur la psychanalyse des troubles mentaux » (1924)

ABRAHAM Karl, FREUD Sigmund, *Correspondance complète 1907-1925*, Gallimard, Παρίσι, 2006.

ASKOFARE Sidi, *D'un discours l'Autre. La science à l'épreuve de la psychanalyse*, Presses universitaires du Mirail, Τουλούζη, 2013.

Bulletin des cartels, EPFCL, Παρίσι, Δεκέμβριος 2017:

- **MORERE DIDEROT Esther**, L'acte analytique, une ouverture pour le dire, dans des situations de passage à l'acte, σ. 101.
- **DELAHAYE Ghislaine**, Le nœud il faut le faire, σ. 40.
- **NOMINE Bernard**, Le nœud et le temps, σ.115.

CLAUDEL Paul, *L'otage* suivi de *Le pain dur* et de *Le père humilié*, Gallimard, Παρίσι, 1997.

FERENCZI Sandor, *Journal Clinique*, Payot, Παρίσι, 1990.

HEIMANN Paula, LITTLE Margaret, TOWER Lucia et REICH Annie, *Le contre-transfert*, Navarin, Παρίσι, 1987.

NIKOLAIDOU Margarita, De l'angoisse au sens blanc du symptôme στο Bulletin des cartels, EPFCL, Παρίσι, Σεπτέμβριος, 2016.

QUINET Antonio, *La cité et ses maîtres fous*, Stilus, Παρίσι, 2017.

SOLER Colette, *La politique de l'acte* (Η πολιτική της πράξης), Μαθήματα στο Κλινικό Κολλέγιο Παρισιού, χρονιά 1999-2000.

SOLER Colette, *Avènements du réel, de l'angoisse au symptôme*, Éditions du Champ lacanien, Παρίσι, 2016.

ANTAM Ζακ:

- Κλινική και δομή, *Περιοδικό Τετράδια*, τεύχος 3, ΦΨΛΠΑ, Αθήνα, 2009, σ.77.
- Από την υστερία στον υστερικό λόγο, *Περιοδικό Τετράδια*, τεύχος 2, ΦΨΛΠΑ, 2008, σ. 14-38.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *Κατηγορίαι, περί ερμηνείας*, Νήσος, Αθήνα, 2011, σ. 113-179.

ΝΙΤΣΕ Φρίντριχ, *Η αλήθεια και η ερμηνεία*, Βάνιας, Αθήνα, 1991.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ Συμπόσιον, κείμενο, μετάφραση και ερμηνεία από Ι. Συκουτρή, Κάκτος, Αθήνα, 2005.

ΡΙΚΕΡ Πωλ, *Περί ερμηνείας*, Έρασμος, Αθήνα, 2008.

ΣΟΛΕΡ Κολέτ, *Τα συναισθήματα του ασυνειδήτου ως πραγματικό*, ΦΨΛΠΑ, Αθήνα, 2012, σ.47.

ΣΤΡΩΣ Μάρκ, *Από τη γλώσσα στους λόγους στο Τι είναι εύρημα; Δοκίμια για την λακανική ψυχανάλυση*, Κατάρτι, Αθήνα, 2005, σ. 127-142.

Προϋποθέσεις εγγραφής

Στην ΚΕΛΠ έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν όσοι έχουν μια κλινική πρακτική, όπως ψυχίατροι, ψυχοθεραπευτές, ψυχολόγοι, ψυχαναλυτές, επαγγελματίες ψυχικής υγείας, αλλά και όσοι έχουν γενικότερα την επιθυμία να γνωρίσουν και να εμβαθύνουν πάνω στην ψυχαναλυτική εμπειρία και τον ψυχαναλυτικό λόγο.

Στόχος του 4ετους κύκλου σπουδών της Κ.Ε.Λ.Π

Στόχος του κύκλου σπουδών είναι να επιτρέψει σε κάθε συμμετέχοντα, στο πέρας του κύκλου σπουδών του, να έχει μια εξοικείωση με τις βασικές έννοιες της ψυχαναλυτικής πρακτικής καθώς και με τις αρχές που διέπουν την επεξεργασία της ιδιαιτερότητας κάθε κλινικής περίπτωσης.

Κάθε εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει με κάποια εργασία ή παρουσίαση και κυρίως, στο τέλος της 4ετους παρακολούθησης, να πραγματοποιήσει μια εργασία με την εποπτεία ενός διδάσκοντος.

Βεβαίωση σπουδών

Βεβαίωση σπουδών δίδεται στους συμμετέχοντες που έχουν μία συνεπή παρουσία στις δραστηριότητες της ΚΕΛΠ και οι οποίοι θα δώσουν μια εργασία πάνω σε μια κλινική μελέτη στο τέλος του κύκλου σπουδών.

Οι διδάσκοντες

Βισβίκη Ιωάννα

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6973623518, email: joanna.visviki@gmail.com

Ζορμπάς Νικόλας

ψυχαναλυτής, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ.6987338009, email: nikolas.zorbas@gmail.com

Καμπέρου Όρσα

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6973381342, email: orsa.kamperou@gmail.com

Κουκουμάκη Μαρία

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, ΑΜΣ της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6975875301, email: koukoumaki@hotmail.com

Νικολαΐδου Μαργαρίτα

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλύτρια, ΑΜΣ της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 6946124258, email: mnicolai@otenet.gr

Σερέτης Πάνος

κλινικός ψυχολόγος, ψυχαναλυτής, Μέλος της Σχολής Ψυχανάλυσης των Φόρουμ του Λακανικού Πεδίου
τηλ. 697 3352048, email: pan.seretis@gmail.com

ΔΕΛΤΙΟ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Κλινική εκπαίδευση 2021-2022

Ονοματεπώνυμο.....

Διεύθυνση οικίας.....

Πόλη.....Τ.Κ.....

Τηλ.....Email.....

Επάγγελμα.....

Τόπος εργασίας.....

Εγγεγραμμένος/η προηγούμενα έτη:

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Εγγραφή: 350 ευρώ (φοιτητές: 200 ευρώ)

Αίτημα εγγραφής- πληροφορίες

Πάνος Σερέτης

τηλ. 697 3352048, email: pan.seretis@gmail.com

ΦΟΡΟΥΜ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗΣ ΛΑΚΑΝΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΣ

Πόντου 36, 115 27 Αθήνα, τηλ. 210 7751212

www.champlacanien.gr